

Respons

Tsjetsjenia: Situasjonen for familiemedlemmer av drepte/døde opprørere

Problemstilling/spørsmål:

- Hvordan er situasjonen for familiemedlemmer av drepte/døde opprørere?
- Er det slik at eventuelle reaksjoner mot opprørernes familiemedlemmer/slekt opphører i de situasjoner hvor opprøreren blir drept/dør?

Kort om situasjonen til opprøreres familiemedlemmer

Tsjetsjenske myndigheters reaksjoner mot tsjetsjenske opprøreres familiemedlemmer er dokumentert i flere rapporter. Human Rights Watch skriver i en rapport fra 2009 at det i perioden juni 2008 – mars 2009 har forekommet 25 ildspåsettelse av husene til opprøreres familiemedlemmer. Likeledes har Caucasian Knot (2009) og Memorial (2011) rapportert om slike tilfeller. Etter en tjenestereise til Nord-Kaukasus sommeren 2009 fant Landinfo at reaksjoner som ildspåsettelse, ulike typer trakassering, anholdelser, ransaking av hus og forsvinninger forekommer mot opprørernes familier (Landinfo 2009). Nyere rapporteringer viser at situasjonen til familiemedlemmer av opprørere er den samme med nye ildspåsettelse sommeren 2011 (Vatchagaev 2011).

Tsjetsjenske myndigheters reaksjoner mot opprørernes familiemedlemmer er dels en form for kollektiv hevn, dvs. at familiemedlemmene ansvarliggjøres for opprørernes handlinger, og dels en måte å utøve press overfor familiemedlemmene slik at de skal få opprørerne til å overgi seg. President Kadyrov uttalte i 2008 at opprørernes familiemedlemmer måtte vente seg å bli straffet hvis de ikke klarte å overbevise sine slektninger om å overgi seg (Human Rights Watch 2009).

En rekke kilder har også i møter med Landinfo i løpet av 2010 og 2011 påpekt den svært vanskelige situasjonen for familiemedlemmer av opprørere og har bekreftet den informasjonen som er gjengitt i Landinfos notat fra 2009.

Familiemedlemmer til drepte opprørere

I Landinfos temanotat fra 2009 er situasjonen til familiemedlemmer av drepte/døde opprørere kun svært kort omtalt. En tsjetsjensk menneskerettighetsorganisasjon uttalte at

familiemedlemmer av opprørere som har blitt drept, vil være utenfor risiko for reaksjoner fra myndighetene. Spørsmålet ble ikke tatt opp med øvrige kilder under Landinfos tjenestereise i 2009 og er heller ikke nærmere kommentert i Landinfos notat (2009).

I ettertid har imidlertid flere kilder opplyst at også familien til drepte opprørere kan oppleve reaksjoner fra tsjetsjenske myndigheter. Det er imidlertid vanskelig å si noe konkret om omfanget.

En representant for en russisk menneskerettighetsorganisasjon i Nord-Kaukasus har opplyst (e-post, juli 2010) at familiemedlemmer av drepte opprørere er under konstant overvåking av sikkerhetsstyrkene. De mannlige medlemmene i disse familiene er regnet for å være upålitelige og kan mistenkes for å ha forbindelser til opprørerne og for når som helst å kunne slutte seg til opprørsbevegelsen. Selv en liten mistanke om opprørstilknytning kan føre til grove reaksjoner. Den russiske menneskerettighetsorganisasjonen har opplyst at de i løpet av de fire siste månedene har blitt kontaktet av to familier av drepte opprørere som har hatt problemer med myndighetene (e-post, juli 2010).

Informasjonen har blitt bekreftet av en internasjonal menneskerettighetsorganisasjon. Denne organisasjonen viser til et konkret eksempel fra våren 2010, hvor faren til en antatt opprører som ble drept i en politiaksjon, ble innkalt til politiet og ble forevist liket av sønnen. Faren ble mishandlet da han nektet å ta avstand fra sønnen i form av å lovprise drapet. Brødrene til den drepte opprøreren ble utsatt for forhør fra politiet og ble pålagt månedlig meldeplikt til politistasjonen. Etter en tid ble den ene av brødrene bortført og ingen vet mer om hans situasjon (Internasjonal menneskerettighetsorganisasjon, e-post juli 2010).

En representant for Committee Against Torture (CAT) har også opplyst (e-post, juli 2011) at familiemedlemmer av drepte opprørere fortsetter å få problemer med myndighetene. Dette gjelder spesielt der familien består av unge menn. CAT kjenner til flere eksempler der brødrene til en drept opprører har blitt arrestert eller bortført i forbindelse med hendelser som myndighetene har ansett som opprørsaksjoner. Arrestasjonene har skjedd uten at de arresterte selv har hatt tilknytning til opprørsbevegelsen og uten at de har foretatt seg noe. CAT har opplyst at de familiene som har eller har hatt en opprører i familien lever med mye frykt fordi de vet at sønner kan bli mistenkt hvis noe skjer. CAT har videre opplyst at familier med kun gjenlevende døtre har mindre grunn til å frykte noe. Myndighetene fortsetter gjerne å oppsøke disse familiene på deres bolig, men vanligvis kun for å stille spørsmål. Dette er, ifølge CAT, også en form for press, men metoden som brukes er forskjellig fra den som brukes overfor mannlige familiemedlemmer (e-post, juli 2011).

En representant for en russisk menneskerettighetsorganisasjon i St. Petersburg har også opplyst at de har informasjon om at familiemedlemmer av drepte opprørere i ettertid har blitt kidnappet og at de har forsvunnet. Organisasjonen forklarer dette med å vise til blodhevnstradisjonen i Tsjetsjenia. Hvis en politimann/myndighetsperson mistenker at en av kollegaene har blitt drept av en opprører som senere blir drept, vil opprørers familiemedlemmer kunne bli bortført og drept. Det opplyses at dette gjelder overfor brødre av opprørerne (Russisk menneskerettighetsorganisasjon i St. Petersburg, e-post juli 2011).

Ifølge en russisk menneskerettighetsorganisasjon i Nord-Kaukasus (e-post, juli 2010) er det vanskelig å si hvor lenge reaksjonene mot familiemedlemmene kan vare etter at opprøreren/den antatte opprøreren har blitt drept. Det er ingen som kan være sikre på hvor lenge presset mot familien fortsetter. Forfølgelsen av den enkelte familie varierer, og trolig vil posisjonen til den drepte ha betydning. Hvor tette familiebandene har vært og hvilket forhold

---

Respons Tsjetsjenia: Situasjonen for familiemedlemmer av drepte/døde opprørere

man har hatt til den drepte, vil også kunne spille inn. Familier som begynner å samarbeide med myndighetene blir, ifølge ryktene, latt i fred (Russisk menneskerettighetsorganisasjon i Nord-Kaukasus, e-post juli 2011)

Det foreligger så vidt Landinfo kjenner til ikke informasjon om ildspåsettelser av husene til drepte opprøreres familier. (Internasjonal menneskerettighetsorganisasjon, intervju juli 2010; Russisk menneskerettighetsorganisasjon, intervju juli 2010).

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda og Justis- og politidepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver. Landinfos rapporter og temanotater er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

En respons er et svar på konkrete spørsmål og problemstillinger som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema eller et spørsmål, men skal gi svar på de konkrete spørsmålene som er stilt, og ellers inneholde det som til enhver tid trengs av bakgrunnsinformasjon.

Opplysningene som blir lagt fram i responsene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som responsene omhandler.

Referanser

Skriftlige kilder

- Caucasian Knot (2009, 26. mars). "Memorial": houses of militants' relatives are set on fire in Chechnya. *Caucasian Knot*. Tilgjengelig fra <http://www.eng.kavkaz-uzel.ru/articles/9707> [lastet ned 22. juli 2011]
- Human Rights Watch (2009, 2. juli). *What Your Children Do Will Touch Upon You*. New York: Human Rights Watch. Tilgjengelig fra <http://www.hrw.org/sites/default/files/reports/chechnya0709web.pdf> [lastet ned 22. juli 2011]
- Landinfo (2009, 20. august) *Tsjetsjenia: Situasjonen for tsjetsjenske opprøreres familiemedlemmer*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://www.landinfo.no/asset/986/1/986_1.pdf [lastet ned 22. juli 2011]
- Memorial (2011, 26. januar). *The situation in the zone of conflict in the North Caucasus: an evaluation by human rights activists. Autumn 2010*. Moskva: Memorial. Tilgjengelig fra <http://www.memo.ru/2011/03/03/0303111.pdf> [lastet ned 29. juli 2011].
- Vatchagaev, M. (2011, 21. juli). July becomes a hot month for Moscow in Chechnya. *Eurasia Daily Monitor*, 8(140). Tilgjengelig fra http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews%5Btt_news%5D=38204&tx_ttnews%5BbackPid%5D=13&cHash=df951271e5272be00783202f48a8d1b8 [lastet ned 28. juli 2011]

Respons Tsjetsjenia: Situasjonen for familiemedlemmer av drepte/døde opprørere

Muntlige kilder

- Committee Against Torture (CAT). E-post, 21. juli 2011.
- Internasjonal menneskerettighetsorganisasjon. E-post, 19. juli 2010.
- Russisk menneskerettighetsorganisasjon i Nord-Kaukasus. E-post, 19. juli 2010 og 13. juli 2011.
- Russisk menneskerettighetsorganisasjon i St. Petersburg. E-post, 4. juli 2011.
- Tsjetsjensk menneskerettighetsorganisasjon. Intervju i Vladikavkaz, juni 2009.

© Landinfo 2011

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.